Vriendenkring

Maandblad van de Nederlandse Quakers,
Het Religieus Genootschap der Vrienden
93e Jaargang nr. 1, jan. 2022

Levenskracht en schoonheid in de stilte (foto redactie)

De Vriendenkring ISSN: 0167 – 3807
Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**
Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking. Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: *vriendenkringredactie@gmail.com*

Redactieleden:
Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.
Email: vriendenkringredactie@gmail.com,
Schrijver: Hylkia Nieuwerth
Redactielid: Els Ramaker
Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: *www.Quakers.nu*

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkringabonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

In dit nummer:

Van de redactie.....4
Het Sneeuwvlokje.....5
Wie is Jezus en wie is God?.....6
Geweld 7
Gods uitnodiging tot creatief spel.....8
De uitdaging van de oecumene.....11
Een aardige wereld.....17
Joop, de dakloze zwerfafval opruimer.....18
Vrienden van 'Brussel' 40 jaren jong!.....20
Zendbrief van de "General Assembly" van QCEA, ...21
De Dorothy Gemeenschap.....23
Vredescafé 24
Zeven Wereld Quaker organisaties.....27
Opsoek baar Ubuntu 31
Een Kernwapenvrije Wereld.....32
Slavernij en de Quakers.....33
Afghanistan laat ons niet los 37
"De sleutel is: we zijn er voor elkaar".....38
Schilderdagen in Barchem.....39
Martin Buber.....40
Vrienden in het hele land 42
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....43
Vogels in de winter.....44

Retraite 2022: *de retraitecommissie: Erik, Inge en Wils*
De retraite is helaas uitgesteld vanwege Corona.

Rectificatie: Bij het artikel 'Geld als relatie' in de vorige Vriendenkring is de auteur: Herman van Beek.

Van de redactie

Tijdens de wijdingssamenkomst in Deventer sprak ik vol overtuiging uit dat we allemaal 'Vertrouwen' zo heel erg nodig hebben. Er zijn heel wat berichten van wantrouwen in de politiek, in de wetenschap, in groepen mensen die andere ideeën hebben dan wij. Juist door in stilte zo samen te komen in gemeenschap voelde ik het Vertrouwen groeien. Het gaat om vertrouwen in onze medemensen en ook in die levenskracht, dat van God in iedereen. Vertrouwen is als een stille omhulling van het hart. Het is als aandacht voor een vertrouwde vriend, het innerlijk licht, een alomvattende grond van mijn bestaan. Soms is er de zwakke hoop om het vertrouwen in de goede afloop zal kunnen vast houden. Maar dan slaat de twijfel vaak toe en hoor ik zoveel angst en slechte berichten over onbegrip en polarisatie in het nieuws dat het vertrouwen wegglijdt. Russische troepen verzamelen zich aan de oostgrens van Europa en wij hebben weinig begrip voor het wantrouwen van de Russen dat de Navo steeds meer de kant van Rusland op komt. Hoe zou het zijn om eens een tijdje aan de andere kant van de grens door te brengen om elkaar te leren kennen en daardoor meer te vertrouwen? Verbinden, luisteren, begrijpen, respecteren en dat van God in de ander zien, dat kan het vertrouwen in elkaar echt doen groeien. Een goed voornemen voor het nieuwe jaar?
Wij waren nog net voor de lockdown bij een kerstsamenzang die we in de lokale krant hadden ontdekt. Het bleek een groot koor en een vooral uit strijkers bestaand, orkest te zijn aangevuld met een trompettist, een orgel, een harp en een vleugel. Ik hoorde nogal wat teksten, die mij niet aanspraken omdat ik er een hiërarchisch Godsbeeld aan verbind. Toch kon ik deze weerstand loslaten, wellicht omdat er beelden en gevoelens boven kwamen van toen ik nog kind was en wij in de familiesfeer dezelfde liederen zongen en ik me zo heerlijk vol vertrouwen voelde. Ook kwam het beeld boven van dat wij, als kinderen van de zondagschool twee aan twee de grote protestanse kerk binnen liepen en vol bewondering keken naar de hele grote kerstboom vol met kaarsjes. Ik had ineens oog voor het vertrouwen in de gemeenschap in het samen beleven van dat innerlijk licht.
Ik kon nu voluit meezingen: 'Nu zeit wellekome' Welkom iedereen die leeft! Welkom ook alles wat leeft! Waarbij ik vooral dacht aan al die vluchtelingen die dit welkom zo nodig hebben en ons vertrouwen verdienen. Maar ook aan al die miljoenen dieren in de bio-industrie die ik elk afzonderlijk zo graag als een volwaardig levend wezen welkom zou willen heten.
In de meeting van Deventer zongen wij samen: *Thy light is in all forms. Thy love in all beings.* Dat we dat steeds meer mogen ervaren in 2022.
Sytse Tjallingii (redacteur)

Het Sneeuwvlokje

Misschien ontbreekt er nog maar één mens om tot vrede te komen. *(Claire Nuer)*

Door de redactie, naar een tekst uit de Happinez kalender

"Wil je me vertellen wat een sneeuwvlokje weegt?" vroeg het winterkoninkje aan de tortelduif.
"Niets, het is te verwaarlozen." was het antwoord.
"Dan wil ik je graag over een bijzondere gebeurtenis vertellen" zei het winterkoninkje.
"Ik zat een keer op de tak van een zilverspar, vlak bij de stam om te schuilen voor de sneeuw die met eindeloos veel vlokjes naar beneden viel. Het was stil en je kon de sneeuwvlokjes niet horen vallen, zo zacht is ieder vlokje. Ik zat goed beschut onder andere takken zodat ik er geen last van had. En omdat ik het een mooi gezicht vond en ik nieuwsgierig was, begon ik de sneeuwvlokjes die op de naalden en kleine zijtakjes van mijn tak vielen, te tellen. Ik was precies bij het 4 miljoen 365.721^{ste} vlokje, toen de 4 miljoen 365.722^{ste} sneeuwvlokje op de tak viel. Dus een extra gewicht van niets, te verwaarlozen gewicht, zoals je zei. Toen brak de tak af."
De tortelduif die sinds de tijd van de ark van Noach een professional in vredeszaken en liefde is, begon even stil te worden over dit verhaal. Na een tijdje zei de tortelduif tegen de winterkoning:
"Wat is het gewicht van één stem? …..
Misschien ontbreekt er nog maar de stem van één mens om tot vrede en liefde in de wereld te komen."

Wie is Jezus en wie is God?

Uit Quaker Faith and Practice 26.50

door Janet Scott, 1980, vert. redactie

We kunnen zo reageren op het kerstgebeuren dat we Jezus zien als een symbool van God, een concreet voorbeeld van goddelijk zijn en handelen. Wanneer we dit doen, proberen we in feite over God te praten, hoewel we uitspraken doen die gericht zijn op Jezus. Door dit symbool te gebruiken, kunnen we over God praten als zijnde hulpeloos en nederig, die de menselijke kwetsbaarheid met ons deelt. We kunnen de gebrokenheid van God zien, het opgeven van macht om pijn en sterfelijkheid op zich te nemen; de creativiteit van liefde die hoop uit wanhoop maakt, belofte uit zonde; de incarnatie van het goddelijke in de mens, waardoor al het leven heilig wordt; de versmelting van heiligheid met leven; de goddelijke zelfopoffering. Met dit symbool kunnen we praten over troost; over het licht dat schijnt in de duisternis; over de zekerheid van liefde en vreugde. We kunnen de aanwezigheid van God in elk aspect van ons leven zien, zodat wàt onze situatie ook is, deze wordt gedeeld en begrepen. Met dit symbool kunnen we vooral God in onze medemensen zien en zo tot dienstbaarheid geroepen worden. In elk dakloos kind, elke vluchteling, elke crimineel of verschoppeling, elke arbeider of prediker, degenen met gezag en degenen zonder gezag, is er een kind van God, een dierbaar en geliefd kind.

(Janet Scott was jarenlang lid van de sectie 'Faith and Order' van de Wereldraad van Kerken namens de Quakers, Waar Kees Nieuwerth haar ontmoette. Zij is een Quaker theoloog die Sytse en Marlies hebben ontmoet op de werel- conferentie in Peru in 2016).

Geweld

Door Erik Dries

De hele wereld gelooft in geweld.
Iedereen, in elk land?
Nee, twee groepjes welgeteld
Houden o zo dapper stand.

De doopsgezinde en de quaker
Zien het als een neergaande spiraal.
En zij weten het zeker:
Geweld schaadt ons allemaal.

Denk aan de kosten van het militair apparaat.
De onwaarschijnlijk hoge kosten!
De schade die samenleven onmogelijk maakt.
De schade aan water, land en bossen.

Maar overal in de maatschappij is geweld;
Op het werk, in media, en relaties.
De boodschap is 'geweld maakt je een held';
Wat een propaganda en indoctrinatie!

Ja, overal is geweld en oorlog te vinden.
Zo vaak met oneigenlijke motieven!
Dus geloven quakers en doopsgezinden
En zoveel anderen, in betere alternatieven.

Misschien word je om je naïviteit bespot,
Maar weldenkend kan je niet anders concluderen:
Het geweldsbedrijf maakt de wereld kapot,
We moeten iets anders proberen.

Gods uitnodiging tot creatief spel

Door Jesse White, Pendle Hill pamphlet 468, vertaling Frieda Oudakker

Vervolg van het artikel in het december nummer van de Vriendenkring)

2. Essentiele periodes: fascinatie - nieuwsgierigheid – dagdromen.

Onze hersenen kunnen een bepaalde hoeveelheid informatie opnemen voordat onze lichamen in beweging moeten komen. Bekijk iets met nieuwsgierigheid, maak een praatje met iemand, maak een concreet werkje af, of doe iets anders om de zaak in je hersenen op te schudden.

We kunnen niet voortdurend informatie van buitenaf blijven opnemen. Als we dat proberen te doen kunnen we in een soort dagdroom raken.
Voor jonge kinderen of volwassenen met een ontwikkelingsstoornis zal het tijdsbestek, voordat het dagdromen intreedt, veel korter zijn dan voor de gemiddelde volwassene. Het is goed om ons te realiseren dat er andere manieren zijn om productief te zijn, dan voortdurend nieuwe informatie opnemen. Mijmeren of dagdromen is zoiets productiefs. Talloze studies hebben aangetoond dat pauzeren met iets wat ontspant, zoals mijmeren of dagdromen, ons helpt om op een creatieve manier problemen op te lossen.*

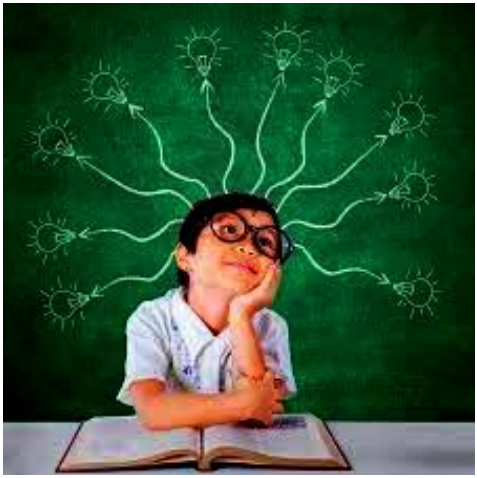

John Davis, directeur onderzoek aan het Neurologisch instituut waarschuwt om niet iedere 'pauze' te gebruiken om onze apparaten te checken op ingekomen berichten. Dat blokkeert belangrijke processen in onze hersenen waar de pauzes voor bedoeld zijn. Als deze hersenactiviteiten niet geblokkeerd worden en we laten onze hersenen vrij dwalen en dagdromen, vervolgen zij hun eigen weg. Zij doorvorsen ongemerkt taaie uitdagingen en komen tot de creatiefste oplossingen.
Onze spirituele ontwikkeling heeft ook nieuwsgierigheid en intense belangstelling nodig. Onszelf toestaan in alle vrijheid geestelijk rond te dwalen is een manier om open te staan voor nieuwe inzichten en de leiding van de Geest. De stem van God kan gehoord worden in onze eigen innerlijke stem,

als we ons in de Stilte laten drijven op onze vragen, in contemplatie en open reflectie.
Verwondering en vragen zijn vaak belangrijker op onze spirituele reizen dan de antwoorden die wij denken te weten. In “Brieven aan een Jonge Dichter” adviseert Rainer Maria Rilke:
Wees geduldig met alles wat onopgelost is in je hart. Probeer van de vragen zélf te houden. Zij zijn als afgesloten kamers, en als boeken, geschreven in een onbekende taal.
Zoek niet naar de antwoorden. Zij kunnen je nu niet worden gegeven, omdat je ze niet zou kunnen leven. Het punt is om alles te léven. Leef nu de vrágen, Misschien zul je je dan geleidelijk, zonder het te merken, op een verre dag het antwoord ín leven.
Op deze manier bij onze vragen vertoeven is de sleutel tot een doorgaande, vruchtbare nieuwsgierigheid. Werkend met onze handen, of onze gedachten, onze lichamen of onze stemmen, terwijl we onze vragen léven, is de praktische toepassing van creatief spel. Onszelf productieve ontspannende pauzes toestaan maken dat het creatieve spel kan opbloeien en ons openen voor de weg naar het Woord van God.

**Het doet mij denken aan het verhaal over die wijsgeer uit de oude tijden, die in z’n blootje de straat op rende, luidkeels roepend: “EUREKA, EUREKA…!!”. Ontspannen in zijn bad dobberend had hij een uiterst creatief moment. Hij deed de ontdekking van zijn leven, waardoor hij zich niet meer realiseerde dat hij geen kleren aan had. F.O.*

3. Angst, schaamte en bescheidenheid.

Om in contact te komen met onze fascinatie, nieuwsgierigheid, spel, spiritueel onderscheidingsvermogen en creativiteit moeten we eerst de angst passeren die ons in de weg zit. Angst is een gewone en gezonde emotie voor iedere volwassene. Het doel ervan is ons leven te beschermen. Dat is belangrijk. Maar soms leidt het tot óver bezorgdheid en beperkt en blokkeert het ons. Soms zijn het onze persoonlijke verhalen, familieregels en -geschiedenis, of onze basale opvattingen en ideeën, die in de weg zitten. Het is niet alleen de angst om fouten te maken – of de beperkte opvattingen over onze mogelijkheden – die maakt dat we terugschrikken om een muziekstuk te spelen, de kwast op een leeg doek te zetten, of een dreigend probleem aan te pakken in ons persoonlijke of beroepsmatige leven. Onze moeite met creativiteit kan omhoog komen omdat het raakt aan onze diepste angsten van niet geliefd zijn, of verstoten worden. En deze angsten zijn vaak direct verbonden met schaamte.

Schaamte is een onplezierige emotie. Toch kan ook dát onderdeel zijn van een gezond leven voor kinderen en volwassenen. Gezonde schaamte helpt ons, om ons te voegen naar gezonde familiegebruiken en sociale verwachtingen. Bijvoorbeeld: er zijn plaatsen waar we geacht worden kleren te dragen en er zijn momenten dat van ons gevraagd wordt om stil te zijn. Gezonde schaamte leert ons hoe we op een gezonde manier met elkaar omgaan. En terwijl we die ongemakkelijke lessen leren, leren we bescheidenheid en medemenselijkheid.

John Bradshaw schrijft in "Healing the Shame that Binds us" over twee soorten schaamte.

Een gezonde schaamte, waardoor we ons bewust worden van onze grenzen. Hij benoemt het als een essentiële basis van spiritualiteit. Door ons bewust te worden van onze basale beperkingen leren wij dat er een Hogere Macht is. Wij zijn God niet. Er is een hogere bedoeling in het leven, er is iets dat groter is dan wij zijn. In bescheidenheid leren we ons af te vragen of we gelijk hebben, of we zaken zeker weten. Dat brengt ons tot nieuwsgierigheid, verwondering en een lerende levenshouding.

Daarnaast is er een ander soort schaamte, een giftige schaamte. Die weerhoudt ons ervan om kunst te maken, piano te spelen, dat nieuwe recept uit te proberen of orchideeën te kweken.

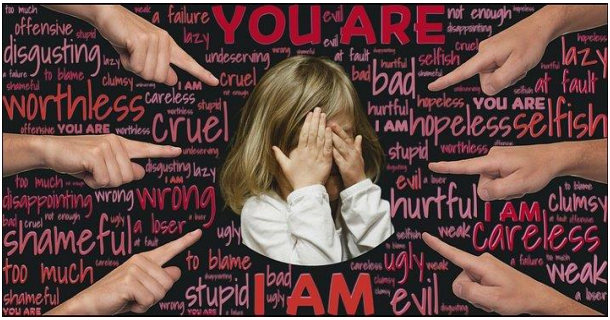

Gezonde schaamte levert iets positiefs op. We kunnen onszelf waarderen én relativeren. Ongezonde schaamte verlamd ons. We denken dat wij verkeerd of gebroken ZIJN. Als we dat geloven kunnen we niet langer authentiek zijn. We kunnen Gods werk niet meer gemakkelijk door ons heen laten stromen en co-creëren.

Wat doen we daaraan? Bradshow zeg dat spreken een unieke kracht heeft. Door iets een naam te geven wordt het een aparte entiteit. Door het uit te spreken worden we weer verbonden met de eenheid, de eenheid van het Goddelijke, de 'Ene'. We komen weer los uit de afgescheidenheid. Door onze angst en schaamte uit te spreken verliest het 'gif' zijn macht. Veel spirituele tradities hebben vormen voor het uitspreken van angst en schaamte. Maar ook de verslavingszorg kent het, bv. in de Twaalf of Vijf Stappen. Door het tegen anderen uitspreken van de aard van onze fouten, breken we door de isolatie en de vergiftigende schaamte heen. Op dezelfde manier kan creatief spel daar een aanzet toe geven. Als we onze angst uitbeelden, tekenen, of dansen kunnen we hem kleiner maken en uit de verlamming breken.

De uitdaging van de oecumene

Voor en aan ons als quakers. Deel 1

Kees Nieuwerth, Alg. Vergadering, Mei 2021,

Mij werd al in 2019 gevraagd iets te willen vertellen over de waarden van waaruit ik mijn oecumenische werk doe. Tijdens de Algemene Vergadering in mei 2021 gaf ik daaraan gehoor. Op verzoek van een aantal Vrienden heb ik die inleiding nu bewerkt tot een artikel voor de Vriendenkring.
De centrale vraag is: wie en wat mij inspireert mij daarbij…hoe ik dat werk kan volhouden. Waar word je door 'gedragen'? En om ook iets te delen over de zorgen en twijfels die –uiteraard- wel eens de kop opsteken bij dat werk. Sterker nog: één Vriend –in tweeledige zin- we kennen elkaar al meer dan vijftig jaar- zei: 'we willen in je ziel kunnen kijken'. De verwachtingen zijn dus nogal hoog gespannen.

Nu stelt zich allereerst de vraag 'wat is dat WERK' dan?
Mijn werkzame leven begon ik als burgerdienstplichtige/gewetensbezwaarde in de ontwikkelingssamenwerking in Kenia. Daarna volgden nog projecten in Nigeria en -een korte periode- in Mali. Afrika heeft een enorme indruk op mij gemaakt. Na mijn eerste jaar in Kenia besloot Hylkia me te volgen en trouwden we in Nakuru. Later werden onze eerste twee kinderen in Nigeria geboren. Hopelijk heb ik/ hebben wij door ons werk een bijdrage mogen leveren aan de ontwikkeling van Afrika, maar in elk geval heeft Afrika een grote bijdrage geleverd aan mijn/onze ontwikkeling. We leerden dat onze 'westerse' logica veelal niet werkte in een Afrikaanse context, met andere woorden: dat logica eigenlijk contextueel is. We leerden dat een taal –dus ook de Bantoetalen- impliciet een levensfilosofie weerspiegelt en dat de Afrikaanse en de 'Europese' levensfilosofie bepaald niet gelijk oplopen. We leerden veel over de Afrikaanse geschiedenis, over oude onafhankelijke koninkrijken die onder de voet gelopen werden door de koloniale mogendheden. We zagen met eigen ogen de armoede en hoe mensen zich daaraan trachtten te ontworstelen. Het was zonder meer een uiterst **inspirerende** tijd, die ons wereldbeeld ingrijpend heeft veranderd.
Er was een duidelijke reden om na allerlei omzwervingen terug te keren naar Nederland. Mijn vader kreeg een hartkwaal en onderging een zware operatie. In Afrika werd ons geleerd dat het van belang is dat kleinkinderen hun grootouders leren kennen/ van hun grootouders leren… We streken dus neer in Almelo, mijn geboortestad. Daar kregen we al snel een sociale

huurwoning toegewezen omdat we –gelet op de conditie van mijn vader- niet langer bij mijn ouders konden inwonen. Ik begon te solliciteren. Dat werd een lange zoektocht. Vele brieven, vele pogingen. Soms werd ik uitgenodigd. Soms een goed gesprek. Soms ook een ergerniswekkend gesprek, waarbij ik slechts uitgenodigd werd om mij vragen te stellen over Afrika, zoals 'heb je daar ook giraffen gezien?' Uiteindelijk vond ik werk bij het Ministerie van Landbouw en Natuur (LNV) op het vlak van natuur- en landschapszorg, waar ik me vele jaren heb ingezet, onder andere voor het realiseren van de zogeheten Ecologische Hoofdstructuur, een nationaal natuurnetwerk.
Op een goede dag in 1982 vroeg onze Vriendin Maria van Everdingen of ze bij ons in Almelo langs mocht komen. Ze bleek een bijzondere reden te hebben voor dat bezoekje. Ze vroeg mij –mede namens de Commissie van Voordracht- of ik bereid was haar op te volgen als vertegenwoordiger van ons Quakers in de Raad van Kerken in Nederland! Na 'erover geslapen' te hebben, heb ik daar toen –om in de sfeer te blijven- 'ja en amen' op gezegd. Eigenlijk ben ik sindsdien –in verschillende rollen- verbonden aan die Raad van Kerken. In 2015 koos de Raad mij tot vicevoorzitter, hetgeen dus betekent dat ik het Raadswerk nu dus doe voor alle 18 geloofsgemeenschappen die daarin vertegenwoordigd zijn. Over de Raad en wat de Raad zoal doet kunnen jullie overigens voldoende lezen in het goede jaarverslag dat onze huidige Quaker vertegenwoordiger in de Raad –Jethro Zevenbergen- geschreven heeft.

Het werk van en voor de Raad van Kerken.
In meer dan één opzicht vormt de oecumene een uitdaging **voor** ons Quakers. In de eerste plaats heeft dit van doen met onze non-dogmatische en zelfs non-sacramentele opvattingen -die we alleen delen met één andere lidkerk, het Leger des Heils- en het desondanks begrip opbrengen voor andere christelijke tradities. Maar de uitdagingen **van** de oecumene voor ons als Quakers is of wij als Quakers nog wel (volop) meedoen met de voorhoede in de strijd tegen bijvoorbeeld armoede en onrecht, racisme en vreemdelingenhaat, klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit, waarin de wereldwijde oecumene volop betrokken is.
En de Nederlandse Quakers?
Over dat **werk** voor en in de Raad en vanuit welke waarden ik dat doe, wie en wat me daartoe inspireert en wat me zorgen baart wil ik met jullie dus nu iets delen. Er gaat veel tijd, reistijd en energie zitten in de vele vergaderingen en vertegenwoordigingen. Daarbij dient bedacht te worden dat ik op tenminste een drietal niveaus van de oecumene opereer: dat van de Raad van Kerken in Nederland, de Europese Raad van Kerken en de Wereldraad

van Kerken. En daar hoort in zekere zin organisch ook bij mijn inzet in het bestuur van de Europese oecumenische vredesbeweging Church and Peace. Voor de Europese Raad zit ik bijvoorbeeld in een werkgroep voor van theologen, economen en ecologen die momenteel een constructief-kritische analyse van (Timmerman' s) EU Green Deal maken, onder de voorlopige titel: *From a Green Deal to a Green Economy – Inspired by Green Theology*. En juist omdat ik daaraan werk heeft de Raad onlangs –toen er een uitnodiging kwam om deel te nemen aan een door een grote groep Nederlandse wetenschappers opgerichte Commissie Duurzame Toekomst– besloten mij daarnaar af te vaardigen. Deze groep ziet met de nodige zorg dat politici doorgaans maar een tijdshorizon van vier jaar kennen. Dit terwijl de uitdagingen waarvoor wij staan om een lange termijn analyse én visie vragen, een visie tot op zijn minst 2050. Daaraan gaat die Commissie werken. Enkele van de aanstichters daarvan waren destijds reeds leden van de Club van Rome. Weten jullie nog: *Grenzen aan de Groei.*

Bij de Wereldraad heb ik veel energie gestoken in de dialoog over 'Rechtvaardige Vrede', samen met vertegenwoordigers van de andere 'traditionele vredeskerken' (Doopsgezinden en Brethren, maar ook Moravians en Waldenzers).

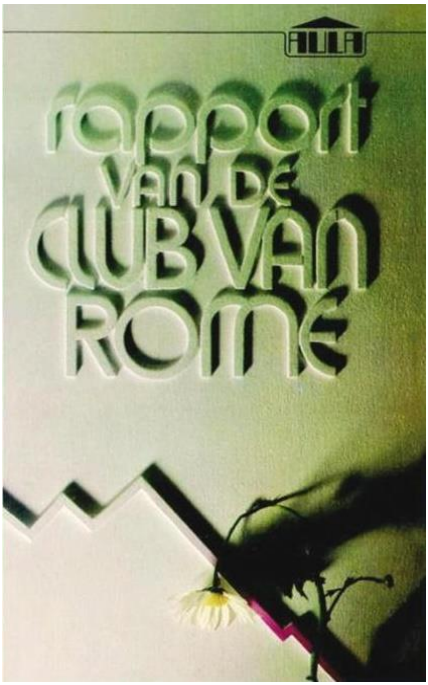

Grenzen aan de groei 1972

In meerdere opzichten is het deelnemen aan de Raad van Kerken verrijkend: ik ben onder de indruk van het maatschappelijk werk van het Leger des Heils, vind de poëtische liturgie met dichterlijke – en daardoor ondogmatische-teksten van St. Efraïm van de Syrisch Orthodoxe kerk prachtig, heb groot respect voor de pauselijke encyclieken Laudato Si en Fratelli Tutti en zeg mét de Doopsgezinden dat we moeten *spreken wat bondig is* - in tweeërlei opzicht!

Soms zijn de vergaderingen ook best vermoeiend, zeker nu ze vaker via ZOOM verlopen. *Als* ik dan soms moe thuis kom, mag ik nog heel graag even in onze tuin werken. Ook dat is een rustpunt en een inspiratiebron voor me. Maar er zijn natuurlijk ook momenten dat ik ´met gekrulde tenen´ zit tijdens een overleg. Vooral als het gaat over dogmatiek en '*de leer'* – daar kom ik later nog op terug. Ook was het

onlangs toch nog spannend om de Raad van Kerken te brengen tot een herbevestiging van het onvoorwaardelijk nee tegen kernwapens uit de 70 ´er en 80´er jaren. Dat terwijl de Wereldraad en het Vaticaan eensgezind zijn dat productie, bezit, dreigen met - laat staan de inzet ervan - zondigen tegen ons geloof is! Maar sommigen zijn blijkbaar nog niet bekeerd tot '*rechtvaardige vrede*' en willen 'wapenbeheersing' in plaats van radicale ontwapening!
Een ander voorbeeld: het Moderamen (Dagelijks Bestuur) van de Raad besloot onlangs adhesie te betuigen met een brief van de Wereldraad van Kerken en de Raad van Kerken in het Midden-Oosten richting het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het ging om een protest tegen de mogelijke annexatie van grote delen van de Westbank door Israël. Niet alleen zou dit in strijd zijn met het internationaal recht, het zou ook de 'twee-staten-oplossing' in Israël-Palestina volkomen onmogelijk maken. Er werd in die brief dus gesuggereerd dat – indien Israël dat daadwerkelijk zou doen - economische sancties te overwegen waren.
Dat heeft de Raad geweten: er volgde een campagne van 'Christenen voor Israël' die opriep de Raad én de lidkerken te bestoken met protestmails en brieven. De Raad ontving honderden mails, sommige daarvan konden zelfs omschreven worden als 'haatmails'. In sommige van die berichten werd gevraagd 'of we wel wisten dat de woorden West Bank en Palestijnen nergens

Kees ontvangt namens de RvK Beatrice Fihn van ICAN

ICAN 2017 NOBEL PEACE PRIZE

ICAN: Int. Campaign to Abolish Nuclear Weapons,

kernwapens desastreus voor de hele wereld

in de Bijbel voorkomen' en dat 'dat gewoon Judea en Samaria is en hoort bij het Beloofde Land' of 'lezen jullie de Bijbel wel waarin ook geschreven staat dat wie Israël niet zegent vervloekt is?' Ronduit verschrikkelijke reacties. En: 'sinds wanneer roept de Raad van Kerken op tot sancties voor een land?' ("O ja?" zei ik, "en Apartheid Zuid-Afrika dan?"). Maar door deze storm van kritiek trokken – tot mijn verdriet - een aantal kerken hun steun voor de brief aan Buitenlandse Zaken terug! Zoveel dus voor het 'gemeenschappelijk getuigenis! Er zijn dus beslist ook omstandigheden waarin het moeilijk wordt '*te zien wat liefde kan doen*'…of anders gezegd, er zijn ook grenzen aan verdraagzaamheid, vooral wanneer de waarheid geweld wordt aangedaan, wanneer er sprake is van onweersproken onrecht.
En een meer recent voorbeeld was dat het Moderamen (DB) van de Raad mij vroeg om een conceptbrief aan de formateur van het te vormen nieuwe kabinet op te stellen om onze zorgen en beleidsaanbevelingen kenbaar te maken. Daarvoor vroeg ik de deskundigen van de diverse werkgroepen van de Raad om advies en ging daarmee aan de slag. Ik koos voor een indeling in de thema's van het conciliair proces. Dit zijn: gerechtigheid, vrede en heelheid van de schepping, armoede en ongelijkheid, vluchtelingenbeleid, vredesbeleid (kernwapens!) en de strijd tegen klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit. Deze kwamen allemaal aan de orde en er werden gedetailleerde aanbevelingen voor de verbetering van het beleid gedaan. Toen het concept vervolgens aangeboden werd aan de leden van het Moderamen meenden sommigen dat het – citaat: – 'onvoldoende theologisch onderbouwd', 'te scherp en gedetailleerd' en 'links van het midden' was! Maar ik neem aan dat jullie de auteur daarin wel herkennen. Kortom men stelde voor de brief ingrijpend te wijzigen en te 'verdunnen'. Anderzijds lukte het, ook met de nodige inspanning en overredingskracht, wel om de Raad een krachtige verklaring tegen de nieuwe kernwapenwedloop aan de Nederlandse regering te doen sturen en openbaar te maken.

Kees ontvangt de 'Levende Steen' van INLIA voor zijn inzet (2021) tijdens Walk of Peace bij het Inspiratiefestival Terschelling, vluchtelingenwerk

De zin van het oecumenische werk.
Echter, het is toch in het maatschappelijk spreken, het gezamenlijk getuigenis, dat de Raad wat mij betreft echt leeft. Zo voeren we gesprek-

ken met het kabinet, leden van de Tweede Kamer, politici en werkgevers en vakbonden over armoede en ongelijkheid, migratie en vluchtelingenbeleid, mensenrechten en godsdienstvrijheid (niet alleen voor christenen!), vredes- en veiligheidsbeleid, duurzaamheid en klimaatbeleid. Dat soort gesprekken zijn wezenlijk en zetten 'zoden aan de dijk'.
Eén keer echter bracht de Raad mij in problemen bij zo'n vertegenwoordiging. Het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) had een nieuwe beleidsnota over natuurbeleid uitgebracht en nodigde maatschappelijk organisaties uit voor overleg daarover op Kasteel Groenveld in Baarn. De Raad stelde dat dit '*helemaal mijn pakkie an'* was en vaardigde mij af. Nu had LNV in die nota nogal rigoureus het principe van de 'natuurcompensatie' toegepast. Als er ergens voor een weg of een ander groot bouwproject een stuk natuur moest wijken, dan zou dat elders door natuurontwikkeling gecompenseerd worden. Tijdens die bijeenkomst wees ik namens de Raad van Kerken de verantwoordelijke Staatsecretaris (Gabor) erop dat de kerken in de loop der geschiedenis enige ervaring met dat systeem hadden opgedaan en dat het 'aflaat' heette, waarmee men zogenaamd 'zonden kon afkopen', maar dat we tot het inzicht waren gekomen dat niet alle zonden, zeker niet hoofdzonden, konden worden afgekocht. En dat dit ook geldt voor zeldzame stukjes natuur in ons land, die een ecosysteem vormen dat qua samenstelling zo zeldzaam is dat je die op Europese schaal pas weer terug kunt vinden in bijvoorbeeld Zweden. Dat we daarom eens Rijkswaterstaat bij de aanleg van de A1, voor miljoenen een wegomlegging hadden opgelegd. De weg mocht niet door het natuurgebied, maar moest er omheen! De Directeur van Natuurmonumenten – ook aanwezig natuurlijk- kwam naderhand naar met toe en zei: "Kees, dat was geweldig!" Maar… het addertje onder het gras: een ambtenaar van LNV – en dat was ik natuurlijk- die op een openbare bijeenkomst *zijn* Staatssecretaris bekritiseerde??? Dat kon toch niet? Dus controleerden collega-ambtenaren of ik voor die dag mijn verlofkaart wel ingevuld had en dus sprak in mijn 'eigen tijd'…en niet in 'die van de baas' want dan had er wat gezwaaid! En dat had ik gedaan…uit voorzorg! Immers voorzorg is een belangrijk leidend principe voor natuurbeheer en duurzaamheid.

natuurcompensatie bij Nunhem

Deel 2 komt in de Vriendenkring van februari

Een aardige wereld

Marina Jager – Muusse, uit: Woodbrookers Berichten dec. 2021

Mensen die ik gisteren pas ontmoette
Moe van hun werk of van de reis
Mat, gespannen, hongerig.

Vandaag bewegen ze anders en
Hun stemmen zingen het lied
Van verlangen naar een aardige wereld

Ik dacht ook dat het een droom was
Een wereld van vrije geesten
Maar ik zing hun lied op weg
Naar huis.

Foto van het Woodbrookershuis Barchem

Joop, de dakloze zwerfafval opruimer

Door Marlies Tjallingii

Zaterdag 18 december ging ik met een aantal leden van mijn politieke partij op stap om met mensen een gesprek aan te gaan over hoe ze wonen en wat zij graag zouden willen veranderen in hun omgeving. Ik liep een tijd met Margriet, een van de gemeenteraadsleden en later met Miriam die net als ik op de kandidaten lijst staat voor de verkiezingen van de gemeenteraad. Margriet geeft Engelse les op een MBO school. Ze vertelde dat ze thuis zit omdat het veel te veel is op school. Ze wil iets doen met internationalisering. Ze is dus zoekende. Margriet en ik zagen een man zitten met een plastic zak naast zich en een opraap knijper. Hij zat in een bushalte die niet meer zo gebruikt wordt, omdat de bus een andere route heeft gekregen. Margriet vertelde mij dat ze man eerder had gezien en dat hij zwerfvuil aan het oprapen was. “Zullen we naar hem toe gaan en een praatje maken?” vroegen we ons af. Hij ontving ons vriendelijk. Naast hem lag een grijze afvalzak en een afvalknijper. OP de grijze zak lag een witte zak met brood. Hij vertelde dat hij dat had gekregen van iemand. Hij had ook twee blikjes bier. Aan de drank? We stelden hem die vraag niet. Hij vroeg om € 0,50. Margriet had die bij zich. Koop er wat melk voor suggereerde ze. Op zijn handen had hij tatoeages. Op de ene hand stond ‘LOVE’ en op de andere zijn naam: Joop. Ik zei met een brok in mijn keel: “Zo heette mijn broer ook, die is overleden toen hij 48 jaar was, lang geleden”.

Joop heeft op elke vinger een letter: L O V E.

Anke en Mara die ook mee liepen om gesprekken te voeren gingen ook even bij hem langs. Ook hen vroeg hij om geld. Eerst zeiden ze dat ze geen geld

hadden. Maar Anke gaf hem later toch geld. €10,00. Dat was een groot bedrag. Joop was er heel blij mee. Anke dacht: hier lopen we duidelijk herkenbaar en we lopen voorbij? Nee dus. Toen ik later met Miriam verder ging (Margriet ging eerder weg) zagen we Joop nog een keer aan de overkant van de straat. Hij zei: “Wat hebben jullie mijn dag goed gemaakt”. Hij zag ons als de groep van wie hij het geld had gekregen en die samen voor hem een goede dag hadden gemaakt.
Wat maakt dat hij dakloos is? Misschien de drank? Misschien …?
Toch heeft hij plekken om te slapen, onder andere bij het Leger des Heils.
Miriam is een vrouw uit Congo, die in Nederland woont, omdat ze met een Congolese man, die in Den Haag woonde, is getrouwd. Ze heeft drie kinderen, woont nu alleen met de kinderen in Zwolle en is actief bij Amnesty International. Ze heeft in Congo politicologie gestudeerd en was jarenlang werkzaam in het parlement in Congo. Zo was ik die ochtend ondergedompeld in de verhalen van de mensen met wie ik even samen werkte. Op de terugweg loop ik nog even met Miriam na te praten. Ze zegt: “Ik kan alles verstaan, maar ik heb nog moeite met spreken”. Ik erken dat ik soms snel antwoord en haar dan niet de ruimte geef die zij misschien graag zou willen. Maar dat was voor haar oké, omdat de mensen bij wie we aanbellen soms weinig tijd hebben. We zien samen hoe veel energie het kost om na een carrière in het eigen land, ook hier weer een carrière op te bouwen. Dat klopt voor haar
Na de actie ga ik nog een boodschap doen. Dan zie ik de oudere vrouw die met haar rollator zwerfvuil opraapt. Ik sprak haar ooit en ze vertelde dat ze eerst boos was op de mensen die mondkapjes weggooiden. :Later besefte ze dat die niet moedwillig op de grond gegooid waren, maar uit de zakken gerold, net zoals de vele handschoenen die vaak op de weg liggen. Ze had toen meer voldoening van het oprapen ervan.
Rose Weiss (Quaker Vriendin die in Den Haag woonde) deed dit ook zelf met een rollator. Ze heeft dit jaren gedaan. Kinderen vroegen haar, waarom ze dit deed. Dan antwoordde Rose: “Omdat jullie dat niet doen!”
Op de terugweg raap ik de blikjes op die ik op de heenweg zag liggen. Bij het thuiskomen vroeg Sytse: wat heb je beleefd? Dit dus, een ochtend met bijzondere avonturen!

Vrienden van 'Brussel' 40 jaren jong!

Op 16 oktober 1981 werden statuten bij de notaris ondertekend door Alexa Hardon en Frits Philipp, mede namens Marianne Boelsma. Daarmee was VVQREA (Vereniging van Vrienden van de Quaker Raad voor Europese Aangelegenheden) geboren! Duurzame steun voor een ideaal (QCEA) waar ook Nederlandse Vrienden jarenlang voor geijverd hadden.
Dat was dus 40 jaren geleden, twee jaar na de oprichting van QCEA.
Het veertigjarig bestaan viel op een roerig moment: Het contract met Timmon Wallis was een week eerder beëindigd. Na een pijnlijk half jaar leidde dit tot een roerige algemene vergadering van QCEA. De zendbrief hieronder getuigt van die pijn. Tegelijk is er de wens samen te leren i.p.v. te vingerwijzen en de pijn te verergeren. Ook na de algemene vergadering was er nog onvoldoende antwoord op alle vragen. Daarom was er op 16 december een zoom sessie van de schrijver van het Uitvoerend Comité van QCEA met leden van VVQREA, waarin vertrouwelijke informatie heel kwetsbaar gedeeld werd. Er groeide begrip voor de gang van zaken.
De reactie van de aanwezige Vrienden vond ik opvallend wijs.
Sommige Nederlandse Vrienden zijn namelijk al meerdere decennia verbonden met QCEA en hebben al vaker crises meegemaakt. Elke keer maken we samen als organisatie fouten en elke keer zijn er weer andere lessen te leren. Ook nu weer.
Dit keer heeft de pandemie een belangrijke invloed gehad. Werk contacten moesten bijna altijd via zoom verlopen en allerlei stress nam toe. Dat er nu ook een Vriend (Timmon) met een lange staat van dienst bij betrokken is heeft geleid tot onrust. Maar dit betreft onderlinge verhoudingen en niet de aard van het werk van QCEA voor vrede en mensenrechten. Met het oog op het belang van QCEA is de steun van 'Vrienden voor Brussel' nu extra belangrijk! Dat betreft niet alleen financiële steun. Het betreft ook morele steun en bereidheid diensten voor QCEA te verrichten. Geholpen door de relatieve korte afstand met Brussel hebben Nederlandse Vrienden, door de decennia heen, een relatief groot aandeel geleverd in het functioneren van QCEA. Laten we QCEA door deze moeilijke periode heen blijven steunen.

Zendbrief van de "General Assembly" van QCEA,

Van 12-13 november 2021
De deelnemers, sommigen in Quaker House in Brussel, sommigen online vanuit heel Europa, zagen een gefilmde presentatie van de vele activiteiten in het vredesprogramma. De bijeenkomst hield ook twee workshop in over hoe Europa zou kunnen zijn en hoe QCEA zou kunnen bijdragen om dit te bereiken.
De Algemene Vergadering van QCEA heeft de volgende brief aan Vrienden gepubliceerd. Om een moeilijk hoofdstuk af te sluiten en de eerste woorden van een nieuw hoofdstuk te uiten:

Aan alle Vrienden overal,
De Algemene Vergadering van QCEA is voor het eerst in hybride vorm bijeengekomen. Enkele Vrienden kwamen persoonlijk bij Quaker House bijeen en anderen namen virtueel deel. Hoewel iedereen een sterke geest van aanbidding in de stilte voelde, werd de mogelijkheid om in dezelfde ruimte samen te komen enorm gewaardeerd door hen, die persoonlijk aanwezig konden zijn.

De rapportages die we hoorden, hebben ons duidelijk gemaakt, dat de afgelopen maanden op veel niveaus moeilijke tijden zijn geweest. De Covid-19-pandemie vormt nog steeds een uitdaging voor het werk van organisaties zoals QCEA. Het blijkt veel stress te verhogen in ons persoonlijke en professionele leven. Tegelijkertijd hebben Europa en haar inwoners te maken met een aantal problemen, zoals de Brexit, toenemende militarisering, gebrekkige reactie op de klimaatcrisis en onmenselijke behandeling van vluchtelingen, allemaal verergerd door de pandemie.

Behalve deze algemene uitdagingen, hebben veel leden in onze gemeenschap mentaal, emotioneel en spiritueel geleden door een recent, gelaagd en complex, organisatorisch conflict en door de oprechte, voortdurende strijd om een oplossing te vinden. De verklaringen die vertrouwelijk met de Algemene Vergadering zijn gedeeld, hebben een aanzienlijke hoeveelheid pijn, woede en lagen van verdriet aan het licht gebracht.
Wij herbevestigen ons vertrouwen in het Uitvoerend Comité. We waarderen de zorg en toewijding waarmee zij het hun toevertrouwde werk hebben uitgevoerd. Tegelijkertijd beseffen we collectief de noodzaak, om diep na te denken over de gebeurtenissen van de afgelopen maanden. Dit om een proces van genezing en herstel van vertrouwen mogelijk te maken.

We zijn ons ervan bewust dat de taak die voor ons ligt, cruciaal is voor de toekomst van QCEA. Het is een uitdaging die we alleen samen kunnen aangaan.

Ondanks het uitdagende karakter van de uitwisseling rond deze onderwerpen, werd het ook duidelijk, dat het welzijn van QCEA ons na aan het hart ligt. In de loop van onze bijeenkomst bevestigden we onze toewijding: aan onze gedeelde waarden; aan het werk en de mensen van QCEA; aan een eerlijk en open proces. Dat zal ons in staat stellen om vooruit te gaan; om te leren van de gebeurtenissen die vandaag nog steeds zwaar wegen op ons denken en voelen. We blijven ons laten inspireren door het belangrijke werk dat QCEA doet op het gebied van vrede en mensenrechten.
We zijn het eens over de waarde en de potentie van het werk, met een holistische benadering, geworteld in Quaker waarden en praktijken. We zijn verenigd in ons vaste geloof in de wezenlijke QCEA bijdrage aan ons Quaker getuigenis op dit moment in de geschiedenis.

De afsluiting van onze Vergadering markeert het begin van een nieuwe weg die we samen inslaan. Zullen we erin slagen om met gratie verder te gaan na de gebeurtenissen uit het verleden en zonder verdere schade toe te brengen aan iedere momenteel of voorheen betrokkene bij QCEA? Zal onze toewijding aan QCEA en aan onze gedeelde waarden ons dragen tijdens het lange en moeizame proces van wederopbouw van wederzijds vertrouwen?
We hopen het.

Deltalicht is de Nederlandstalige blog op de site van QCEA: https://qceadeltalicht.wordpress.com/

Deltalicht

Quaker Council for European Affairs

Vaccin-solidariteit: geen modewoord maar de sleutel tot het beschermen van mensenlevens en de wereldwijde economie

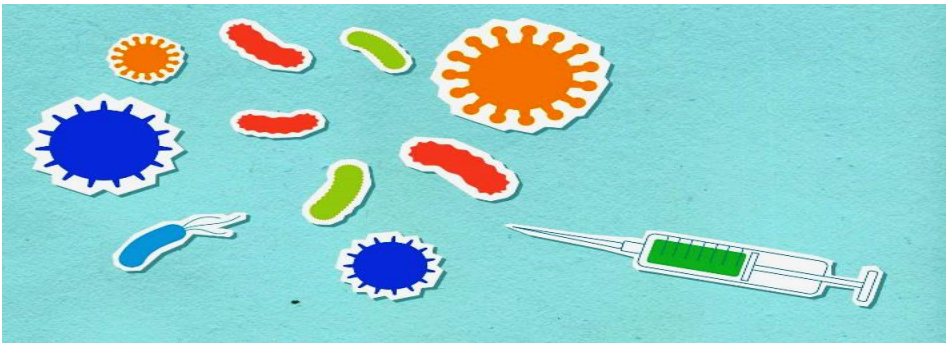

De Dorothy Gemeenschap

Uit de nieuwsbrief van december

De KapelKar Bouw mee!

De kapelkar staat in de steigers! We hebben samen gebrainstormd over hoe hij eruit komt te zien en waar we hem voor willen gebruiken, er zijn tekeningen gemaakt en Marktplaats wordt afgestruind voor mooie kozijnen en deurtjes.

Wat we voor ogen hebben is een soort kapel in de vorm van een pipowagen waarin wij onze ochtendgebeden kunnen vieren en wat verder kan dienen als een stilte- of meditatieruimte met uitzicht over de polder.

We gaan binnenkort met de bouw van de KapelKar aan de slag, lijkt het je leuk om mee te helpen?

Mail dan naar *matthias@dorothygemeenschap.nl*

Vredescafé

Door Corien van Dorp

Dinsdag 5 oktober 2021 kwamen 15 vrienden uit de Benelux samen in een zoom" worship for sharing" over vrede. De deelnemers hadden van te voren een aantal vragen over vrede ontvangen om te helpen zich op dit thema voor te bereiden. Wij hebben de wijze waarop we het vredescafé hebben georganiseerd geleend van 'death café'. Daarin krijgt iedere deelnemer een beperkte tijd om dat wat ze over het thema willen delen, zonder interruptie tot uitdrukking te brengen, en als iedereen is geweest is er tijd voor thee en koekjes. Daar we deelnamen via zoom deden we dit achter het scherm van onze computers.

De voorgestelde vragen luidden:

1. waar vinden we vrede, hoe kunnen we er naar toe werken en kunnen we het ook creëren?
2. op welke wijze kunnen we vrede voeden, cultiveren en onderhouden in haar vele vormen?
3. hoe kunnen we innerlijke vrede bewaren, terwijl we zo veel problemen in de wereld zien?
4. deel je eigen unieke inzichten en bijdragen.

bron: Quakers Committee for National Legislation, www.fcnl.org

We verdeelden ons in 3 "break-out rooms" ingedeeld naar spreektaal: Engels, Frans en Nederlands.

Hier volgt een samenvatting van wat we deelden:

- Vrede komt uit onszelf en alleen dan kunnen we tot actie overgaan.
- Aandachtig concentreren op wat voor ons ligt.
- Ons verbinden met de pijn helpt ons vrede te vinden.
- Het is een vreedzame wijze om je te verbinden met mensen die een belangrijke rol vervullen, op het moment van uitademen.
- Kiezen voor vrede is belangrijk.
- Werken aan de vrede in de wereld is belangrijk. Werken aan innerlijke vrede net zo goed- het helpt mee aan het eraan werken naar buiten toe.
- Bij het samenwerken met mensen, aan hen de gelegenheid bieden om een ruimte te creëren waarbinnen zij hun pijn en frustraties tot uitdrukking mogen en kunnen brengen, en waar naar elkaar geluisterd wordt.
- Weigeren de wapenen op te pakken, bouwen aan gemeenschapszin en liefde.
- Werken aan de voorwaarden voor vrede is eveneens vrede scheppen.
- Werken aan de voorwaarden voor vrede is een proces.
- Vrede wegen, luisteren naar andermans verhaal en er voor kiezen door het positieve geleid te worden bij acties.
- Hoe kunnen we als Quakers anderen overtuigen dat het in ieders belang is voor vrede te kiezen? Het helpt om te weten dat niet alleen wij ons hierbij overmand voelen. Het is een daad van vertrouwen die helpt dat gevoel te overstijgen.
- Het is niet makkelijk te proberen als voorbeeld voor vrede te leven, laat het gaan en laat God toe.

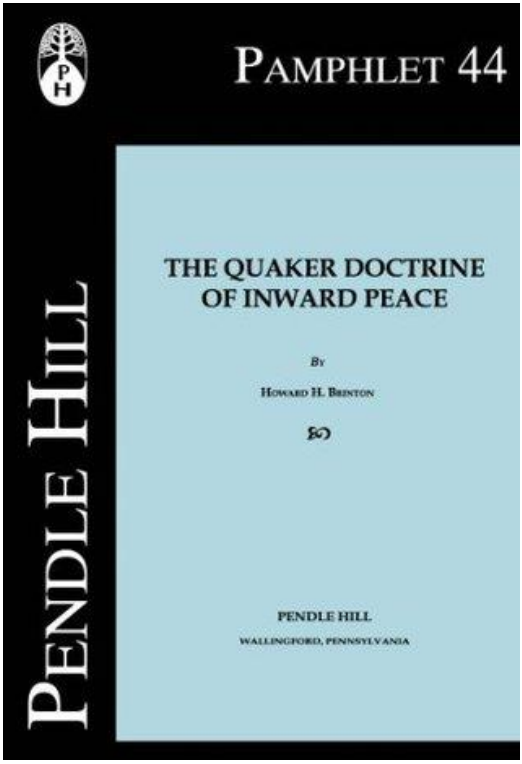

- We bereiken innerlijke vrede wanneer we een staat van zelfacceptatie bereiken en ons leven in harmonie is met ons innerlijke leven (Howard Brinton “The Quakerdoctrine of inner peace” is een goede leidraad).
- Het heeft onze constante aandacht nodig om innerlijke vrede te bewaren: elke dag beginnen met een moment van stilte en reflecteren kan daarbij helpen

- We kunnen innerlijke vrede vinden door vaart te minderen en “mindful” te worden, eenvoudig te leven, creatief te zijn, in de natuur te wandelen en tijd door te brengen met vrienden die zelf de innerlijke vrede kunnen aanraken
- Velen van ons zijn bevoorrechte mensen, misschien hebben we nooit oorlog of gewapende conflicten aan den lijve ervaren
- Ten gevolge van de pandemie zijn er nieuwe regels opgelegd, die er aan bijdragen dat mensen ten opzichte van elkaar gepolariseerd raken. Dat maakt me ervan bewust dat ik naar binnen kan gaan om te voelen wat vrede betekent, verbinding met vrede in mijzelf is de enige manier om vrede te bewerkstelligen. Wanneer je boosheid voelt is dat een uitnodiging om naar binnen te gaan en je weer te verbinden met je innerlijke vrede: de verbinding tussen hoofd en hart - die vaak verstoord is. Wanneer ik mezelf vraag’ wat moet ik doen’ is het antwoord ‘ben’.
- Wanneer we over vrede praten is daar een vrede op een aards niveau en een vrede op spiritueel niveau. In de bijbel staat een vers ‘liefde en vrede die alle verstand te boven gaat’. Wanneer ik vrede heb met mijzelf, betekent dat voor mij ‘het is wat het is en dat is goed’. QCEA heeft een uitgebreide wetenschappelijke studie voor praktische toepassing gepresenteerd in boekvorm. Om dat succesvol toe te passen is het spirituele niveau essentieel.
- Er is altijd wel een rampdreiging die ons laat vrezen voor de uitkomst. 40 jaar geleden waren we bang voor de kruisraketten, nu zijn we bang voor klimaatverandering, maar de uitkomst is altijd anders dan we vrezen. Om innerlijke vrede te vinden helpt het om in de tuin te werken en met mensen in mijn nabijheid een praatje te maken en door te dansen.
- Het is makkelijk om vrede met jezelf te hebben wanneer je de juiste genen hebt, maar er voor te kiezen om “pacifist” te zijn vraagt moed; je moet grenzen stellen en accepteren dat sommige mensen een andere genetische uitvoering hebben.
- Waarom willen we vrede? We zoeken verbinding, heelheid en heiligheid. Wanneer we ons ongemakkelijk voelen, maakt ons dat bewust en klaar om te handelen. Om vrede te scheppen is het nodig het verleden volledig los te laten zoals inademen en weer uit te ademen. Omarm je medemens als door God geschapen in plaats van het vermeende kwaad te bestrijden, want op die manier vergroot je alleen het kwaad. Het tegenovergestelde van liefde is niet haat, maar onverschilligheid..

Moge deze reflecties over vrede behulpzaam zijn bij het scheppen van vrede zowel op aards, als spiritueel niveau.

Zeven Wereld Quaker organisaties

Zendbrief van de bijeenkomst in Londen, 6-8 december 2021

Foto: Joe Jones

Vertaling: redactie

De vertegenwoordigers van zeven internationale Quaker-organisaties deelden ideeën over de zorgen van Quakers over klimaatrechtvaardigheid, vredesopbouw en het ontmantelen van institutionele onderdrukking. De Covid-pandemie heeft ons leven en onze samenlevingen veranderd en de ongelijkheden die er al waren, versterkt.

Het werk van onze familie van Quaker-organisaties ontwikkelt zich ook en evolueert, inspelend op deze veranderingen en op de nieuwe regels die we moeten volgen. En het is een tijd van wisselingen in de staf van veel van onze organisaties – vijf van de zeven zullen vanaf 2022 een nieuwe personeelsbezetting hebben.

We komen samen omdat ons werk verbonden is. Als Quaker-organisaties zijn we verenigd in ons getuigenis aan de wereld. We weten dat een rechtvaardige en vreedzame wereld mogelijk is, en dat we door met elkaar samen te werken deze dichterbij brengen dan wanneer we apart werken. We zoeken naar vertrouwensrelaties en samenwerking tussen Quaker-organisaties, waarbij we de sterke punten van elke organisatie gebruiken voor het werk waartoe we allemaal geroepen zijn. Onze legitimiteit om namens Quakers te spreken en te handelen komt voort uit een zoektocht naar onderscheiding, in de loop waarvan we zo goed mogelijk Gods wil proberen te ontdekken bij de uitdagingen waar we voor staan. Iedereen kan deel uitmaken van dit onderscheidingsvermogen, Quaker of niet, en we hebben er allemaal baat bij als er diverse deelnemers bij betrokken zijn. Anderen kunnen dingen zien en inzichten inbrengen die wij niet hebben. Wij begrijpen hoe belangrijk het is om te leren van diegenen die het meest worden getroffen door onderdrukking. Als we terugkijken op onze gezamenlijke werkzaamheden, waarderen we de kans die onze Quaker-organisaties ons bieden om ervaringen uit te

wisselen, een bron van spirituele steun te bieden. Deze ontmoeting biedt ons de ruimte om na te denken over hoe we ons verbinden met Quaker-stemmen over de hele wereld. Een van onze organisaties kan vaak namens ons Quakers diepgaande expertise of vakkennis aanbieden. Soms worden we uitgedaagd door schaalproblemen, omdat het voor onze kleinere organisaties moeilijk kan zijn om veel relaties te onderhouden. Spanningen die ontstaan, kunnen worden opgelost als we een niveau dieper gaan, benoemen wat we proberen te bereiken en elkaars 'theorieën van verandering delen'.

Samen hebben we de standvastige en trouwe dienst gevierd van Diane Randall, Andrew Tomlinson en Jonathan Woolley, die elk na meer dan tien jaar in dienst te zijn geweest nu zijn vertrokken. We hebben veel geleerd van hun ervaring, hun bereidheid hun gaven en hun vriendschap te delen. We zijn dankbaar voor hun inzet voor de wereld en hun relaties met ieder van ons als inspirerende collega's. Ze vertrekken met onze dank en onze liefde. We hebben ook degenen verwelkomd die leidinggevende posities in onze organisaties vervullen, en degenen die voor organisaties zorgen in tijden van overgang. Onze bijeenkomst werd enorm verrijkt door de mogelijkheid om de inzichten en ervaring van degenen die hun dienst beëindigen op één plek samen te brengen met de energie en openheid van degenen die nieuwe verantwoordelijkheden op zich nemen. We wensen Sarah Clarke, Tim Gee, Bridget Moix en Nozizwe Madlala-Routledge veel succes bij het uitvoeren van dit werk.

Migration Justice: Delivering on the promise of the Global Compact for Migration

Paper 2: Why does the International Migration Review Forum matter for migration justice?

We hebben het verschil tussen klimaatrechtvaardigheid en duurzaamheid onderzocht. We erkennen de noodzaak om de klimaatcrisis holistisch te benaderen, als een sociaal, politiek, ethisch en spiritueel probleem, en niet uitsluitend te focussen op emissiedoelstellingen en persoonlijke levensstijlverandering. We zien dat degenen die het meest worden getroffen, het

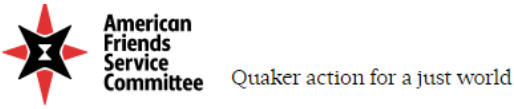

Support peace and justice

minst verantwoordelijk zijn voor de klimaatcrises en dat hun stem vaak het zwijgen wordt opgelegd. We stellen de behoefte aan gerechtigheid centraal in onze reactie en pleiten voor oplossingen die de macht herverdelen, weg van dominante staten en commerciële belangen, en de zwaarst getroffenen centraal stellen. We deelden voorbeelden van een op rechtvaardigheid gebaseerde benadering van klimaatactie in ons werk en reflecteerden op de positieve impact van een sterke Quaker-stem op COP26 in november 2021.

Friends Committee on National Legislation
Lobbying with Quakers

We voelen ons geleid om te onderzoeken hoe we geroepen zijn om deel te nemen aan 'vredesopbouw thuis', wat dat kan inhouden in onze verschillende contexten. En hoe dat zich verhoudt tot het ontmantelen van systemen van onderdrukking.
We erkennen de noodzaak om het institutionele geweld dat in de mondiale Noordelijke wereld helpt bestaat het hoofd te bieden en om de grondoorzaken van dat geweld en onrecht aan te pakken, overal waar we ons inzetten voor vredesopbouw. We beschouwen het bevorderen van gerechtigheid als fundamenteel voor vredesopbouw en de noodzaak om te luisteren en meer te leren van degenen die het meest getroffen worden door geweld en onrecht.

Quaker Council for European Affairs

QCEA brings a vision of peace, justice and equality to Europe and its institutions.

We herbevestigen onze inzet om de aanwezigheid van institutionele onderdrukking ook in de praktijk van onze organisaties te ontmantelen en te voorkomen. Door samen te werken, verbinden we ons ertoe om het beter te doen in het scheppen van een gastvrije, bevestigende en ondersteunende werkomgeving voor staf en vrijwilligers, zowel in ons beleid als in ons werk.
We hebben onderzocht wat het betekent om organisaties te zijn die zich tegen racisme en tegen onderdrukking keren en we erkennen dat er meer inspanning nodig is om ons gedeelde bewustzijn en begrip op te bouwen.
We benadrukken de noodzaak om initiatieven van onze staf hand in hand te laten gaan met bestuurlijke inspanning die doordacht zijn en waarover verantwoording afgelegd wordt. Tegelijkertijd kunnen deze initiatieven ook als ongemakkelijk ervaren worden en aanleiding zijn tot moeilijke gesprekken.
We stellen de leiding van hen, die het zwaarst getroffen zijn door onderdrukking centraal. We erkennen ook dat we hen niet moeten overbelasten met het werk, dat moet worden gedragen door degenen die aan de macht zijn.

We hebben nagedacht over de toekomst van multilateralisme, waar landen kunnen samenwerken voor het algemeen welzijn, en niet alleen voor hun eigenbelang. QUNO maakt hier deel van uit, helpt begrip op te bouwen, menselijke relaties te gebruiken naast technische kennis, kansen te zoeken voor samenwerking in plaats van conflict. We erkennen dat er bedreigingen zijn voor de legitimiteit van het multilaterale systeem. Zowel waar het gaat om ontwrichtende acties van staten of de ervaring van mensen in conflictsituaties waarbij de VN slechts ervaren wordt als een ‘gast die voorbij loopt’. We zoeken naar een visie op hoe we kunnen bijdragen de internationale betrekkingen bij de VN te verbeteren. We willen de manier waarop haar instellingen werken hervormen. We worden herinnerd aan haar krachtige oorspronkelijke visie om "toekomstige generaties te redden van de gesel van oorlog" en van het brengen van gerechtigheid zoals uitgedrukt in de Universele Verklaring van de rechten van de mens.

Quaker Peace & Social Witness

Friends World Committee for Consultation
World Office

Nu ons samenzijn ten einde loopt, roepen we de Vrienden op om nederig en stoutmoedig, trouw en vastberaden te zijn, binnen onze Quaker-gemeenschappen en daarbuiten, om de rechtvaardige en vreedzame wereld te bouwen waartoe God ons oproept.

In vrede en met liefde,

Joyce Ajlouny, algemeen secretaris, AFSC, American Friends Service Committee
Atiaf Alwazir, hoofd vredesprogramma, QCEA, Quaker Council for European Affairs
Sarah Clarke, nieuwe, QUNO, Quaker United Nations Office New York
Nozizwe Madlala-Routledge, nieuwe, QUNO, Quaker UN Office Geneva
Susanna Mattingly, waarnemend algemeen secretaris, FWCC, Friends World Committee for Consultation
Bridget Moix, nieuwe alg. secretaris, Friends Committee for National Legislation
Paul Parker, schrijver van BYM, de jaarvergadering van Groot-Brittannië
Diane Randall, vertrekkend algemeen secretaris, Friends Committee for National Legeslation
Oliver Robertson, algemeen secretaris, QPSW, Quaker Peace & Social Witness
Andrew Tomlinson, vertrekkend directeur, Quaker United Nations Office New York
Jonathan Woolley, vertrekkend directeur, Quaker United Nations Office Geneva

Opsoek baar Ubuntu

Naar aanleiding van de uitzending van 'De verwondering' van 19 dec. 2021.

Door Annette Nobuntu Mul

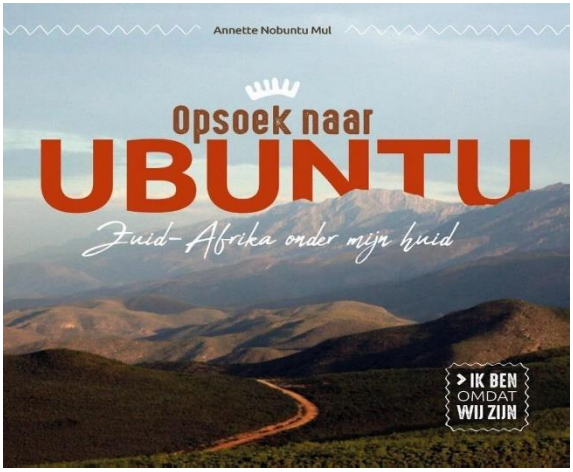

Veel mensen in de westerse wereld verlangen naar nieuw spiritueel houvast. Onze materiële behoeftes worden prima vervuld, maar op het immateriële vlak zoeken we naar antwoorden op vragen als: Hoe gaan we met elkaar om? Wat verbindt ons? Hoe zorgen we voor de aarde? In dit boek gaat Annette Nobuntu Mul op zoek naar de betekenis van Ubuntu, het eeuwenoude filosofische concept uit Zuidelijk Afrika. Ubuntu werd wereldberoemd door verzoeners als Nelson Mandela en Desmond Tutu, die het gedachtengoed op indrukwekkende wijze in de praktijk brachten na het afschaffen van de Apartheid in Zuid-Afrika. Via persoonlijke ontmoetingen en ontroerende reportages neemt Nobuntu Mul de lezer aan de hand, in een ontdekkingstocht naar de essentie van Ubuntu. Ze spreekt de gevangenbewaarder van Mandela, de dochter van Tutu en de moordenaars van de studente Amy Biehl, die van verzoening hun levenswerk hebben gemaakt. Ze verbindt die inzichten met westerse alledaagsheden als arbeidsconflicten, familieruzies en echtscheidingen en ze laat op indringende wijze zien hoe waardevol altruïsme, compassie en respect kunnen zijn.

Annette Nobuntu Mul is coach, psychotherapeut, opleider en spreker.

Stef Bos, zanger en acteur: 'Een boek ontstaan uit de liefde voor een complex land met veel schoonheid en harde tegenstellingen. Een land dat zichzelf nog moet leren kennen en een van de sleutels daarvoor ligt in de Ubuntu gedachte. Een gedachte die de afgelopen twintig jaar flinke averij heeft opgelopen door de politieke realiteit. Maar ook een gedachte die zo sterk is dat ze elke realiteit zal overleven. En tenslotte... een gedachte die wereldwijd omarmd zou moeten worden om oorlog en conflict de wapens uit handen te slaan.'

Desmond Tutu, emeritus aartsbisschop en Nobelprijswinnaar: 'In haar schrijven weerspiegelt Annette haar oprechte begrip van Ubuntu door te verwijzen naar de mensen in Zuid-Afrika. De wereld wordt er rijker van.'.

Een Kernwapen-vrije Wereld

IPPNW.ORG NVMP Artsen voor vrede

Uit de inleiding die Kees Nieuwerth hield bij het Balieberaad 13 dec. van ‘Artsen voor Vrede’ over de Nederlandse inzet voor een kernwapenvrije wereld bij de Toetsingsconferentie van het Non-Proliferatie Verdrag en de TPNW (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons):

Na twee verschrikkelijke wereldoorlogen en het vernietigende bombardement van Hiroshima en Nagasaki met kernbommen verklaarde de Wereldraad van Kerken tijdens de oprichtingsvergadering in Amsterdam in 1948: ‘Oorlog is tegen de wil van God’ en begon aan de jarenlange strijd tegen oorlog als oplossing voor politieke conflicten in het algemeen en het uitbannen van kernwapens in het bijzonder. Zoals u wellicht weet woont ICAN, de coalitie die de Nobelprijs voor de Vrede won met de ontwikkeling van het Verdrag voor een Verbod op Kernwapens (TPNW) in bij de Wereldraad van Kerken, het bureau van ICAN zit in het hoofdkwartier van de Wereldraad in Genève. De Wereldraad verklaarde zich één en andermaal tegen de productie van, het bezit van, het dreigen met en – laat staan – de inzet van kernwapens. Wat de rooms-katholieke kerk betreft: in zijn recente encyclieken is de Paus hierover eveneens zeer duidelijk. Kerken wereldwijd hebben zich bij herhaling op soortgelijke wijze geuit. De Raad van Kerken in Nederland heeft nog onlangs zijn onvoorwaardelijke afwijzing van deze massavernietigingswapens herbevestigd en de Nederlandse overheid opgeroepen te werken aan de uitvoering van artikel VI van het NPT – eindelijk na vijftig jaar - de kernbommen gestationeerd op Nederlands grondgebied te verwijderen en zeker niet te moderniseren en het TPNW te ondertekenen.

Met **Ingeborg Denissen** – Head of Disarmament, Non-Proliferation and Nuclear Affairs, ministerie van Buitenlandse Zaken.

Kees Nieuwerth - vicevoorzitter Raad van Kerken in Nederland

Gregor Rensen - burgemeester van Brielle en voorzitter Burgemeesters voor Vrede

Slavernij en de Quakers

Het dominante verhaal over slavernij is nog pijnlijk koloniaal – terwijl een eerlijker verhaal allang voor het oprapen ligt

Fragmenten uit het artikel, in de Correspondent door Karwan Fatah-Black

Het Grote Verhaal dat in het Westen over slavernij wordt verteld is aan vernieuwing toe. De trans-Atlantische slavernij was niet simpelweg een voortzetting van een traditie die al langer in Afrikaanse landen bestond. En blanke bestrijders van slavernij waren niet de enige helden aan wie de afschaffing van de slavernij te danken is.

De Haïtiaanse Revolutie (1791–1804) was een voorbeeld van een slavenopstand, die relatief onbekend is. Deze opstanden speelden ook een grote rol in de afschaffing van de slavernij.

Het zal niemand zijn ontgaan, dat weinig historische onderwerpen voor meer maatschappelijke discussie zorgden de afgelopen tien jaar dan het slavernijverleden. Ik hoor mensen vaak zeggen dat slavernij een 'gevoelig onderwerp' is. Hoe kan een onderwerp gevoelig zijn als de wereldwijde consensus is dat slavernij een kwaad is dat moet worden uitgebannen?

Wie de dringende behoefte voelt om zijn afkeer van slavernij uitdrukkelijk uit te dragen kan op stevige weerstand rekenen. In maart 2020 riep Peter Nicolaï (PvdD) in de Eerste Kamer de regering op om excuses te maken voor de koloniale slavernij en 'een wet aan te nemen waarbij rekenschap wordt afgelegd voor het slavernijverleden'. Zijn voorstel haalde het niet. Een motie in juli 2020 van D66-Kamerlid Rob Jetten evenmin.

De discussie over ons slavernijverleden is geen oppervlakkige cultuurstrijd, maar een uiting van een moeizame maar gestage erkenning van de plaats die raciale slavernij en racisme in de westerse beschaving hebben. Dit gaat over meer dan een paar straatnamen en standbeelden.

Hoe we ons verhouden tot slavernij gaat over het zelfbeeld dat westerse samenlevingen hebben. Nu het koloniale verleden verder van ons af komt te staan en postkoloniale migranten geen tweederangs burgerschap meer accepteren, groeit de behoefte aan bezinning op wat er tijdens de trans-Atlantische slavenhandel heeft plaatsgevonden en hoe dat de wereld heeft gevormd.

Terwijl de nazaten van slaafgemaakten al gewend zijn aan het bespreken van de complexe erfenis van deze geschiedenis, begint de rest van de

samenleving het gesprek over de culturele erfenis van eigenaarschap nu pas te voeren. Kunstenaar Serana Angelista verwoordt het mooi: ‘Achter het slavernijverleden staat geen punt maar een komma.’
Het gaat om meer dan eenzijdige kritiek op het geweld en de ongelijkheid die het kolonialisme en slavernij voortbrachten. Het leidt ook tot een evaluatie van de kernwaarden van de westerse beschaving.

Francois Toussaint: L’Ouverture de zwarte leider van de revolutie roept de grondwet uit van de republiek Haïti (1801).

Een misleidend Groot Verhaal

Het denken over de relatie tussen slavernij en beschaving zit in de westerse wereld gevangen binnen de kaders van een Groot Verhaal. Dit staat kritische reflectie in de weg. Een Groot Verhaal is een overkoepelende interpretatie van het verleden die een samenleving helpt om de publiekelijk beleden kernwaarden te duiden als onlosmakelijk deel van de eigen cultuur. Het is een verhaal over de legitimiteit en de historische wortels van de eigen identiteit, waarin vrijheidsliefde, menselijke gelijkwaardigheid en antislavernij diep verankerd zijn.
Het Grote Verhaal over slavernij is in westerse samenlevingen ongeveer als volgt: alle vroegere samenlevingen kenden slavernij en dat was onomstreden, maar de Griekse en Romeinse beschavingen zijn de culturele bakermat van westerse democratische rechten. De Romeinen kenden een extreem onderscheid tussen slaaf en vrije, waardoor men in het Westen begrijpt hoe waardevol vrijheid is. In de nadagen van de Romeinse tijd kwam door de opkomst van het christendom een einde aan de slavernij in Europa. Die

natuurlijke christelijke vrijheid kreeg echter een knauw toen Europa rond 1450 in aanraking kwam met Afrika en Azië, waar slavernij nog een geldende praktijk was: uit praktische economische overwegingen lieten Europeanen zich vervolgens weer in met slavernij. Pas vanaf 1800, dankzij de Verlichting en heroplevend christelijk moralisme, maakten de Europeanen opnieuw een einde aan de slavernij en zetten zij een mondiale afschaffing in gang.
In dit Grote Verhaal is ook een rol weggelegd voor een tegenvoeter: de despotische Aziatische en Afrikaanse samenlevingen, waaronder de islamitische wereld, waar de fundamentele oriëntatie op vrijheid ontbreekt. Zij gedogen ook in de huidige tijd nog de slavernij en zijn alleen met geweld en sancties ertoe te bewegen om afscheid daarvan te nemen.

Het Grote Verhaal over slavernij leidt tot overschatting van de diepe historische wortels van westerse vrijheidsliefde. Dit is het Grote Verhaal waar binnen in het algemeen gedacht wordt over de relatie tussen slavernij en de westerse beschaving. Het leidt tot een overschatting van de diepe historische wortels van westerse vrijheidsliefde en een onderschatting van de culturele erfenissen van het recente koloniale en slavernijverleden.
Wie dit Grote Verhaal als leidraad neemt beschouwt antislavernij als een onlosmakelijk deel van de westerse beschaving. Dat maakt het moeilijk om verantwoordelijkheid te nemen voor onze eigen rol in hedendaagse slavernij én om in het reine te komen met de geschiedenis en doorwerking van de relatief recente geracialiseerde trans-Atlantische slavernij.

De paradox van het Grote Verhaal

Het ongemak en de vertwijfeling die het onderwerp slavernij omringen is een gevolg van een paradox in het Grote Verhaal: slavernij wordt gezien als wezensvreemd aan de westerse beschaving, terwijl het meest recente slavernijverleden bij uitstek een product van die beschaving is.
Het uitdiepen van dat ongemak en het begrijpen van de vertwijfeling krijgen weinig ruimte in het publieke debat. Wie de paradox probeert aan te stippen wordt een ‘weg-met-ons-mentaliteit’ verweten. Terwijl het juist gezond is om als samenleving vanuit deze paradox een nieuw verhaal te ontwikkelen waarmee de plaats van het koloniale en slavernijverleden in de eigen geschiedenis en identiteit kan worden geduid.
Zodra we meer over de patronen in het denken over het westerse slavernijverleden weten, zullen we beter begrijpen waarom gevestigde journalisten, columnisten, museumdirecteuren en politici de slavernij ‘een gevoelig onderwerp’ blijven noemen, en omzichtig blijven herhalen dat niemand zich

schuldig hoeft te voelen, ook al kunnen ze zelden goed uitleggen wat de gevoeligheid precies behelst of wie dan wel zou stellen dat mensen van nu schuldig zijn.

De geschiedenis van het Grote Verhaal

In grote lijnen is het Grote Verhaal over het slavernijverleden te herleiden tot de debatten over slavernij aan het eind van de achttiende eeuw.
Vanaf de tweede helft van de achttiende eeuw nam de trans-Atlantische slavenhandel immense proporties aan. Industrialisatie, groeiende consumptie van luxegoederen en globalisering zorgden ervoor dat mondiaal het percentage mensen dat gebukt ging onder de meest extreme vorm van slavernij snel groeide. Het lijkt nauwelijks mogelijk om te ontkennen dat het Westen direct betrokken was bij het opzetten, uitbouwen en voortzetten van een circuit van handel in mensen waarbij naar schatting 12 miljoen mensen over de Atlantische Oceaan werden vervoerd.
In de anderhalve eeuw die volgde werd wereldwijd besloten slavernij te verbieden en uit te bannen. Paradoxaal genoeg eindigde de slavernij op haar hoogtepunt: juist in de tijd dat de schaal het grootst en de uitbuiting het extreemst was, werd er een einde aan gemaakt.

Afschaffing was niet te danken aan deftige, witte heren

Het sluitstuk van het Grote Verhaal is de duiding van de mondiale afschaffing van de slavernij en hoe deze tot stand kwam in de periode tussen circa 1780 en 1980. De algehele afschaffing is een unicum in de wereldgeschiedenis en verdient het om bij stil te staan.
Echter, in het Grote Verhaal lijkt het uitsluitend een westerse verworvenheid, waarvan we het begin moeten traceren bij de Britse afschaffing van de slavenhandel in 1807 of eventueel bij de religieus geïnspireerde campagnes van de quakers in de achttiende eeuw. In dit eurocentrische verhaal lijkt er buiten Europa geen vrijheidswens te bestaan of zelfs maar een eigen strijd tussen voor- en tegenstanders van slavernij.
De afschaffing van de slavernij verspreidde zich niet simpelweg als een olievlek vanuit Europa over de rest van de wereld. De nadruk die vaak op de Britse afschaffing wordt gelegd verhult dat de pro-slavernijbeweging een even ‘westers’ fenomeen was als de afschaffingsbeweging en het laat onbelicht dat Afro-Atlantische verzetsdaden en ideeën van groot belang waren in het proces richting de afschaffing.
Het hele verhaal is te vinden op ‘De Correspondent’: https://decorrespondent.nl/12932

Afghanistan laat ons niet los

Persbericht van Kerk en Vrede dec. 2021

Wat hebben we geleerd van twintig jaar oorlog in Afghanistan? Die vraag staat centraal in het thema-nummer van Vredesspiraal, ledenblad van Kerk en Vrede, van december. Aan het woord komen onder andere luitenant-kolonel Mirjam Grandia en voormalig diplomaat Nikolaos van Dam: “De stelling blijft gerechtvaardigd dat je beter een mislukte dialoog en mislukte vredesonderhandelingen kunt hebben dan een mislukte oorlog.”
Militair optreden is geen wondermiddel dat je op alle problemen kunt loslaten. “Er zijn voldoende voorbeelden van militaire interventies zoals de oorlogen in Irak, Libië, Syrië en Jemen, die alleen maar meer schade hebben aangericht, met honderdduizenden doden, miljoenen vluchtelingen en vernietiging tot gevolg”, zegt Nikolaos van Dam, voormalig ambassadeur in Irak, Egypte, Turkije, Duitsland, Indonesië en gezant in Syrië.
Volgens luitenant-kolonel Mirjam Grandia moet de politiek zich beter realiseren dat de inzet van militaire middelen altijd slachtoffers maakt. “Politici geloven – meer dan militairen – in het oplossend vermogen van geweld. Ze denken hierover gemakkelijker dan militairen, die weten wel dat er geen ‘schone’ oorlog is; zo moet een militaire ingreep dan ook niet verkocht worden. De politiek moet hierin niet naïef zijn”, meent Grandia die als luitenant-kolonel verbonden is aan de Faculteit Militaire Wetenschappen van de Nederlandse Defensie Academie in Breda, het opleidingsinstituut voor officieren van het Nederlandse leger.
Er zijn andere middelen om conflicten op te lossen, zoals internationale diplomatie en interne vredesprocessen. Zo schetst het project Sicherheit Neu Denken, dat in 2018 vanuit de Evangelische Landeskirche in Baden werd gelanceerd, een scenario waarin tussen nu en 2040 het (Duitse) militaire veiligheidsbeleid vervangen kan worden door een louter civiel veiligheidsbeleid.
Diverse vredesorganisaties, waaronder Kerk en Vrede, steunen het project ‘Perspectief 2040’ dat de verdere uitwerking en verspreiding van een Nederlandse versie van het Duitse scenario behelst.
Website: https://kerkenvrede.nl

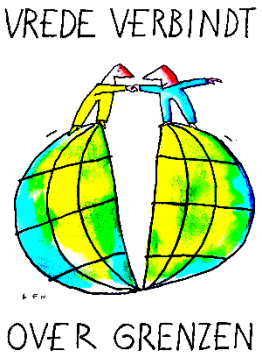

“De sleutel is: we zijn er voor elkaar”

Door INLIA, december 2021.

De een neemt met pijn in het hart afscheid, de ander is nog maar net begonnen: maatschappelijk werkers Biella en Dewi van INLIA. Een gesprek over mooie en heftige kanten van de opvang, over de menselijke maat en doen wat werkt.

Biela en Dewi, maatschappelijke werkers van INLIA

Na de eerste week schrijft Dewi op: Het is ongelooflijk om mee te maken dat gasten mij eten aanbieden, een glimlach geven, hun verhaal met me delen. En ik hoef er niks voor te doen. Ze kijkt in hun ogen en ziet de behoefte aan medemenselijkheid, aan erkenning. “Jij loopt hier als mens rond, niet als functionaris”, zegt Biella, “Dat past bij de methodiek hier en bij wat werkt.” Biella werkt ‘al’ sinds 2019 in de opvang voor dakloze asielzoekers in Groningen. Dewi is net dit najaar begonnen, Biella zwaait af. Ze woont sinds september samen met haar vriend in Arnhem, vandaar. Ze werkt tot de Kerstvakantie door, om INLIA en de gasten niet abrupt in de steek te laten. “Je doet iets van belang.” Dewi herkent het. “Er zijn voor mensen die in een heel andere situatie zitten, geeft jou ook iets.” Het werk is heel divers. Biella: “Overleg met het medische team, met perspectiefmedewerkers, juridische zaken - je springt in waar nodig. Om de gast te helpen en elkaar te dragen.” De gasten hebben veel meegemaakt en zitten in een moeilijke positie. Sommigen zijn fysiek ziek, anderen psychisch. In de eerste week schrijft Dewi: Ik kan de pijn, de onmacht en het verdriet niet wegnemen of oplossen, maar ik kan de gasten wel laten voelen dat ze niet alleen zijn. Zoals de man uit Gambia. Geef mij een verblijfsvergunning, zegt hij. In zijn ogen ziet ze de angst voor uitzetting. Ze moet antwoorden dat ze dat niet kan: een status regelen. En zelf bedenken wat ze wel kan: hem iedere dag aandacht geven. “Het van je afzetten is soms ook deel van het werk”, zegt Biella. Dewi: “Het mág je ook raken, hè? Emoties zijn menselijk. Als er een heftig incident is geweest met een psychiatrisch patiënt die door het lint gaat, is huilen heel gezond.” Ze verhaalt over haar eerste incident; een gast die een hartinfarct kreeg. “Daarna belde een collega; hoe is het met je?” Biella glimlacht: “Dat bedoel ik. De sleutel is: we zijn er voor elkaar.”

Schilderdagen in Barchem

Cursusweek Woodbrookers

Door Marijke Sondorp

boskapel op de berg

Wat heeft toch dat schilderen met het gedachtegoed van de Woodbrookers te maken? In de jaren ’60 bezocht ik de expressiecursussen bij de Woodbrookers. Wanneer je 16 jaar was geworden mocht je in Barchem zelfstandig, zonder aanwezigheid van je ouders, deelnemen aan een cursus.
De expressiecursussen werden georganiseerd voor alle leeftijden. Je kon kiezen uit verschillende disciplines, meestal muziek, toneel en dans en beeldend werken. Alle activiteiten stonden in het licht van een gezamenlijk thema, gekozen door de commissie van leiding. Soms was dat thema een Griekse mythe of Bijbelverhaal. De beeldende groep werkte in het atelier, wat nu de plek is voor tuingereedschap. De muziek groep oefende in de kapel op de berg in het bos; er waren zeker tien mensen die een eigen instrument bij zich hadden. En in de conversatiezaal, nu het restaurant, werd toneel gespeeld, met eigen teksten, geïnspireerd door het thema. Alle groepen hadden de hele week begeleiding van vakmensen, zoals bijvoorbeeld beeldend kunstenaar Eef van Maanen. Ik mocht daar ook bij zijn. Ik ervaarde dat dit samen schilderen of boetseren een prachtige manier was om je in alle rust te bezinnen. Gewoon nadenken over het leven, dat ingewikkelde tienerleven, terwijl je met je handen bezig bent. Soms ging je spontaan met iemand anders daarover praten. Bovendien hing er aan het gemaakte werk geen beoordeling vast. Het was goed wat ik maakte. En dat wat de anderen maakten was eveneens goed. Dat gaf vrijheid en acceptatie. Dat gebeurde ook bij de andere groepen, bij de muziek, en het toneel.

Vrijdags was er een presentatie voor elkaar, van alles wat we die week bedacht en gedaan hadden. Beslist geen ‘bonte avond’ met lachen, gieren, brullen. Wel een kleurrijk gezamenlijk gebeuren!
Ik had er toen, als tiener, nog geen woorden voor, maar nu zou ik het omschrijven als onderlinge ontmoeting in een geest van openheid en maatschappelijke betrokkenheid. En misschien wel religieuze verbondenheid, vooral bij die nachtelijke gesprekken die voortvloeiden uit de werkzaamheden van overdag.
Bij de schilderdagen nu in het voorjaar proberen we op eenzelfde manier te werken. Maar dan in een kleine groep van zeven deelnemers. We doen het rustig aan, want we zijn geen 16 meer. We ontdekken de eigen mogelijkheden, nemen de tijd voor onszelf en voor elkaar. We ontmoeten.
Voor bijzonderheden zie de website: Woodbrookers Barchem

Martin Buber

Terugblik op een weekend eind oktober van de Woodbrookers met als thema ‘Kwaliteit van leven’ van Theo Witvliet met Ruud Bartlema.

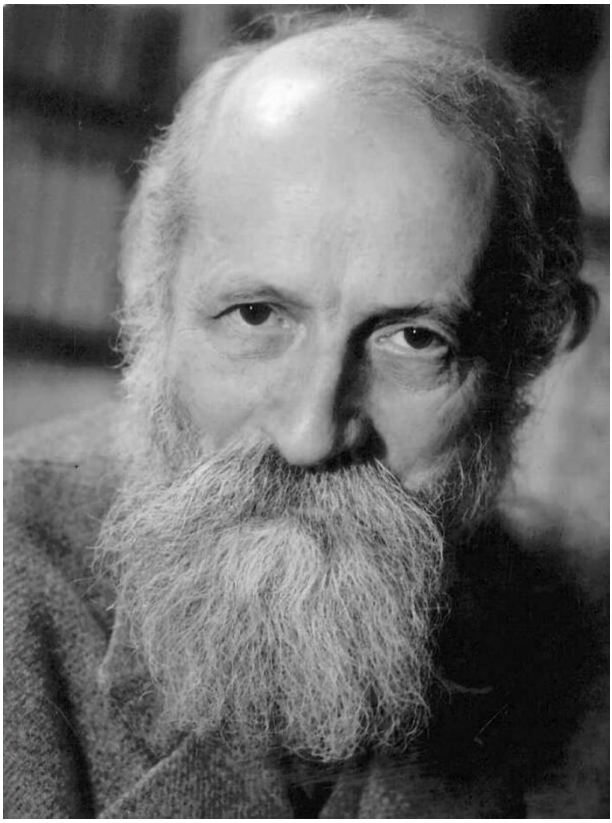

Op de vrijdagavond stond rabbijn Martin Buber, (1878-1965) centraal. Buber groeide op bij zijn grootouders in Lemberg, studeerde onder meer in Wenen en Berlijn. Hij verdiepte zich in het chassidisme, de mystieke stroming van het Oost-Europese jodendom. Hij kwam in aanraking met het zionisme en publiceerde zijn opvattingen over het zionisme in het blad Der Jude: ‘Geen aparte joodse staat en cultuur’.

Bij het chassidisme gaat het niet om dogma's, niet om de uitleg van de leer die het leven van de gelovigen bepalen. Het gaat om de innerlijke, mystieke ervaring van de mens zelf. In alles kun je de aanwezigheid van God ervaren en door zelf na te denken tot doordacht handelen komen.
Een belangrijk thema bij Buber is de ontmoeting en dialoog van mens tot mens, de relatie. Bij mis-moeting leven we langs elkaar heen.
Tussen 1916 en 1923 verschenen de verschillende versies van Bubers werk *Ich und Du*, waarin hij zijn opvattingen over het ontmoeten verder uitwerkt. De grondhouding bij een echte ontmoeting is open, je wendt je tot de ander zonder te weten hoe de ander zal reageren. Naast het grondwoord ik – jij, is er een ik – het, de wereld om ons heen zoals we die ervaren. Die wereld bestaat uit dingen, gebeurtenissen en ook mensen.
Buber herschreef de legenden van Baalsjem. Deze Jiddische overgeleverde verhalen gaan over rabbi Israël Ben Eliëzer, die door zijn volgelingen Baal Sjem Tov (de meester van de wonderbaarlijke godsnaam) werd genoemd. Hij was de grondlegger van het chassidisch jodendom. Buber wilde hiermee een verbinding maken tussen het Oost-Europese jodendom en het Westen.
Hendrik Werkman heeft tijdens WOII deze legenden, die hem zo raakten, verbeeld in twee 'suites', twee keer tien verhalen.
Na deze lezing van Bartlema bestudeerden we samen enkele bladzijden uit het boek *Kwaliteit van leven*, een gedeelte waarin Martin Buber kiest voor een utopisch socialisme, waarbij de verwerkelijking centraal staat. Het behoud van eigen identiteit en respect voor de ander zijn voorwaarden om met elkaar in min of meer gezamenlijke ruimtes te leven. Voor Buber betekende gemeenschap dat je persoonlijke, culturele, etnische of religieuze tegenstellingen niet uit de weg gaat maar elkaar blijft accepteren. In verschillende samenlevingsgroepen stellen mensen zich in dienst van de anderen, zonder eigenbelang.

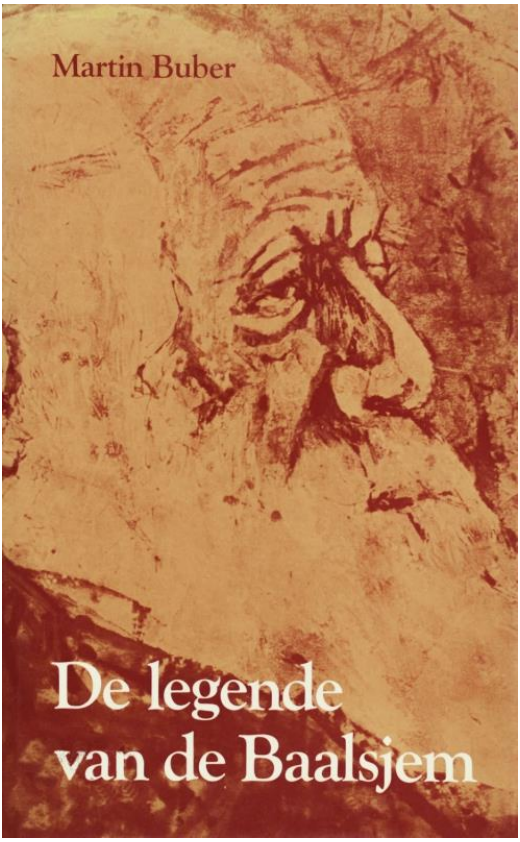

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen (lokale groepen) bijeenkomsten:

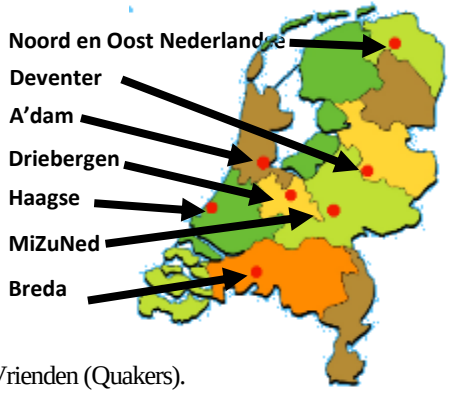

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers). Website: quakers.nu (Peter Spreij) e-mail: *secretariaat@dequakers.nl*.
Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker) Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.
Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).
Quaker Literatuur: e-mail: *literatuur@Quakers.nu*. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.
Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-lll, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: *mijquak.1@online.nl* Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.
Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: *Quakers@marielke.nl*.
Haagse Maandvergadering: Schrijver: Anneke Spreij, e-mail: *haagsevrienden@Quakers.nu,* Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.
Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: *els@ramaker.me,* Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.
Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: *friedaoudakker@gmail.com.*
Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; *k.nieuwerth@wxs.nl.* Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.
Quaker Hulpfonds: Schrijver vacature. Penn: Dick Meijaard, e-mail: *persel@xs4all.nl.* Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers.
Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: *vvqrea@gmail.com*. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.
Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: *vriendenkringredactie@gmail.com*

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Gebruik de email adressen of telefoonnummers om te zien of er fysieke of online bijeenkomsten zijn.

'Quakers en ik': do 20 januari online 20.00-21.15

Opgeven bij *marliestjallingii@home.nl*

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: *mijquak.1@online.nl*
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 *e-mail: boekrijk@hotmail.com*
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, *e-mail: els@ramaker.me*. De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 *https://quakers-be-lux.org*	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per maand 18:15	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Graag vooraf aanmelden. email: *haagsevrienden@quakers.nu.* Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website *quakers.nu*
Driebergen	Iedere 1e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: *Quakers@marielke.nl*
Deventer	Iedere3e zondag v.d. maand 10.30 Gespreksavond: informatie bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, email: *friedaoudakker@gmail.com*
Gent	2e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. Haspelstraat 37.	In het zaaltje boven vzw Trafiek, aan Pierkespark (Brugse Poort) (vooraf graag contact opnemen *Quakercirkels@gmail.com*)
Groningen	2e en 4e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: *k.nieuwerth@wxs.nl;* tel. 050-5712624
Zwolle	12 jan 18.00-19.30 online iedereen welkom.	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij Marlies *marliestjallingii@home.nl*

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: 309 877 1347; Passcode: Tauber; tel.: +31 20 794 7345.
https://us02web.zoom.us/j/3098771347?pwd=eEdtNHR5Q2pDSFpSb0dLbzJwNjhUUT09

Vogels in de winter

Wat een wonderlijke levenskracht: ‘Thy light is in all forms’ *(foto’s redactie)*